

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ПРОЄКТ

**МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ СИЛАБУСУ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ПОЛТАВСЬКОМУ
ДЕРЖАВНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Полтава 2022

Укладачі Методичних рекомендацій щодо розробки силабусу навчальної дисципліни у Полтавському державному аграрному університеті:

Валентина Аранчій – ректор ПДАУ

Олександр Галич – перший проректор

Олена Костенко – проректор з науково-педагогічної роботи

Людмила Шульга – керівник навчально-наукового інституту забезпечення освітньої діяльності та якості освіти

Юлія Вакуленко – керівник навчально-наукового інституту комунікаційних та інноваційних освітніх технологій

Інна Лавріненко – керівник відділу моніторингу та забезпечення якості освіти

Андрій Дорошенко – начальник навчального відділу

Лега Ольга – голова науково-методичної ради спеціальності «Облік і оподаткування»

Попов Станіслав – голова науково-методичної ради спеціальності «Галузеве машинобудування»

Поспелова Ганна – голова науково-методичної ради спеціальності «Захист і карантин рослин»

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Загальні положення	5
2. Структурні елементи силабусу навчальної дисципліни	6
3. Порядок розроблення силабусу навчальної дисципліни	11
Додатки	

ПРОЕКТ

ПЕРЕДМОВА

Єдина європейська система зарахування навчальних досягнень здобувачів вищої освіти визнана більшістю країн Європи, зокрема й Україною, як механізм формування загальноєвропейського освітнього простору, у межах якого забезпечується міжнародне визнання національних освітніх програм, мобільність здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників, що зрештою позитивно впливає на якість освіти. У зв'язку з цим змінюється не лише нормативна база забезпечення функціонування системи освіти України, але й формуються нові вимоги до навчально-методичного забезпечення освітнього процесу. За умов даної системи одним із елементів навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни є силабус.

Форма і порядок розробки силабусу навчальної дисципліни в Університеті регламентується даними Методичними рекомендаціями.

Силабус є стислим описом навчальної дисципліни в Університеті, частиною комплексу навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни, що містить основні складові робочої програми навчальної дисципліни і має на меті допомогти здобувачу вищої освіти у формуванні його індивідуальної освітньої траєкторії.

Методичні рекомендації є основою для розробки силабусів навчальних дисциплін та сформовані з урахуванням вимог чинних нормативних документів та досвіду закордонних закладів вищої освіти.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Методичні рекомендації щодо розробки силабусу навчальної дисципліни у Полтавському державному аграрному університеті враховують підходи щодо забезпечення якості освіти у європейському просторі вищої освіти, відповідають чинному законодавству у сфері вищої освіти та внутрішній університетській нормативній базі.

1.2. Для розробки силабусу прийняті за основу визначення та вимоги, викладені у Положенні про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, інших роз'ясненнях та рекомендаціях Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти тощо.

1.3. Створення силабусу навчальної дисципліни є складовою системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Університеті.

1.4. Силабус навчальної дисципліни розробляється із врахуванням студентоцентрованого підходу на основі робочої програми навчальної дисципліни. Суб'єктами силабусу є викладач та здобувач вищої освіти.

1.5. Силабус навчальної дисципліни сприяє забезпеченню інформаційних умов для формування цілісного уявлення щодо якості освітнього процесу у ході вивчення навчальної дисципліни та складається на принципах прозорості, об'єктивності, академічної доброчесності, добровільності.

1.6. Силабус навчальної дисципліни – це документ, що готується для здобувачів вищої освіти з метою пояснення змісту навчальної дисципліни, особливостей формування відповідних компетентностей, досягнення результатів навчання тощо.

1.7. Силабус навчальної дисципліни розробляється з урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, Статуту Університету, Положень Університету та інших нормативних документів у сфері освітньої діяльності.

2 СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ СИЛАБУСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. До структурних елементів силабусу рекомендовано включати:

- титульний аркуш;
- опис навчальної дисципліни та інформацію про розробника (розробників);
- мету, завдання, компетентності навчальної дисципліни;
- програмні результати навчання (результати навчання);
- структура (тематичний план) навчальної дисципліни;
- оцінювання результатів навчання;
- трудомісткість;
- політику навчальної дисципліни;
- додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни;
- рекомендовані джерела інформації.

2.1.1. *Титульний аркуш* – це перша сторінка силабусу (додаток А), яка містить:

- повну назву міністерства, якому підпорядкований заклад вищої освіти;
- повну назву закладу вищої освіти та структурного підрозділу;
- назву документу;
- назву навчальної дисципліни;
- назву освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми;
- код та найменування спеціальності підготовки здобувачів вищої освіти;
- шифр та назву галузі знань;
- освітній ступінь здобувачів вищої освіти, які опановують навчальну дисципліну;
- прізвище ім'я розробника (розробників) та гаранта;
- місто та рік.

2.1.2. *Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника чи розробників* (додаток Б). Вказується:

- назва навчальної дисципліни;

- місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти;
- назва структурного підрозділу (кафедри, за якою закріплена навчальна дисципліна);
- контактні дані розробника (розробників): прізвище, ім'я викладача, його науковий ступінь і вчене звання, посада; корпоративна електронна адреса, контактний телефон (робочий або за бажанням особистий); профайл (посилання на сторінку викладача) тощо;
- рівень вищої освіти;
- спеціальність, освітня програма;
- попередні умови для вивчення навчальної дисципліни.

2.1.3. Мета, завдання, компетентності навчальної дисципліни (додаток Б).

Мета навчальної дисципліни – це передбачуваний результат її вивчення; рекомендується формулювати так, щоб була можливість виміряти ступінь її досягнення, що зручно робити в інфінітивній формі (навчити..., виробити..., сформувати... тощо).

Завдання вивчення навчальної дисципліни – це конкретне вираження мети, відповідь на питання: «Із чим знайомить?», «Чому навчить?», «Що реалізовує і розкриває дана навчальна дисципліна?»

Вказуються компетентності, які формуються у здобувачів вищої освіти в процесі вивчення навчальної дисципліни:

- загальні;
- фахові (спеціальні, предметні).

2.1.4. Програмні результати навчання (результати навчання). Вказуються програмні результати навчання (для обов'язкової компоненти освітньої програми) або результати навчання (для вибіркової компоненти), що досягаються у процесі вивчення навчальної дисципліни (додаток Б).

2.1.5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни. Може подаватися у вигляді таблиці (додаток В).

2.1.6. Оцінювання результатів навчання. Науково-педагогічні працівники зазначають форми контролю у розрізі програмних результатів навчання

відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті.

Поточний контроль здійснюється на практичних, семінарських, лабораторних заняттях впродовж семестру у формі ... (вказати форму проведення контролю: тестування, опитування, розв'язання задач, виконання завдань тощо).

Семестровий контроль – оцінювання рівня засвоєння здобувачем вищої освіти всього обсягу навчальної дисципліни, проводиться у формі ... (вказати форму проведення контролю: залік, диференційований залік та/або екзамен).

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним програмним результатом навчання (результатом навчання) навчальної дисципліни та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом.

Мінімальний пороговий рівень оцінки за програмним результатом (результатом навчання) навчання не може бути нижчим за 60 % від підсумку максимально можливої кількості балів.

Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітнього компонента є єдиним в університеті, і не залежить від форм контролю і методів оцінювання та становить 60 % від максимально можливої кількості балів.

Основні вимоги до оцінювання: об'єктивність, гласність і ясність, дієвість, всебічність, значимість і авторитетність.

Оцінювання навчальних досягнень за всіма видами контролю – поточний і підсумковий контроль успішності – здійснюється за бальною системою оцінювання знань. При заповненні в силабусі даного розділу рекомендується ясно і чітко визначитися: «Як планується здійснювати контроль?», «Які форми контролю будуть при цьому використовуватися?», «Як буде здійснюватися оцінювання знань здобувачів вищої освіти?».

Як приклад, інформація може подаватися у вигляді таблиць, де зазначаються теми, програмні результати навчання або результати навчання, форма контролю та кількість балів, що може отримати здобувач вищої освіти

(додаток Г).

2.1.7. Трудомісткість. Зазначається загальна кількість годин вивчення навчальної дисципліни, кількість кредитів ЄКТС, форма семестрового контролю згідно з навчальним планом відповідної освітньої програми (додаток Б).

2.1.8. Політика навчальної дисципліни. Визначається системою вимог, що викладач висуває до здобувача вищої освіти при вивченні дисципліни (додаток Б). Вона ґрунтується на засадах академічної доброчесності, неформальної освіти, заохочень, стягнень тощо. Обов'язково описується присутність на заняттях та активність здобувачів вищої освіти під час занять; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; неприпустимість користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття без дозволу викладача; несвоєчасність виконання поставленого завдання; терміни захисту індивідуальних завдань, ліквідації заборгованості щодо індивідуальних завдань та відсоток зниження оцінки; дотримання здобувачами вищої освіти політики доброчесності під час виконання самостійної або індивідуальної роботи. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, що передбачені.

Для вибіркової дисципліни можна зазначити, що після здійснення вибору даної освітньої компоненти, вона стає обов'язковою для вивчення та включається до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політику навчальної дисципліни рекомендується вибудовувати за відсутності протиріч із нормами законодавства України щодо академічної доброчесності, Статуту, положень Університету, інших нормативних документів, що регламентують організацію освітнього процесу.

2.19. Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни. Додатковими матеріалами можуть бути презентації, відеоролики тощо.

2.1.10. Рекомендовані джерела інформації. повинен містити основну, допоміжну літературу та інформаційні ресурси мережі Інтернет, що використовуються під час вивчення навчальної дисципліни. Оформлення рекомендованих джерел інформації необхідно здійснювати у відповідності до бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація». Рекомендовано зазначати близько 80 % основних джерел, від видання / випуску яких минуло не більше 5 років. Окрім цього, бажано надавати сучасні англomовні матеріали, підручники, навчальні посібники, монографії, статті, методичні розробки у тому числі такі, що опубліковані розробником силабусу та відповідають навчальній дисципліни.

ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ СИЛАБУСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Силабус навчальної дисципліни розробляється перед початком навчального року та є складовою частиною КНМЗНД.

3.2. Силабус оновлюється науково-педагогічним працівником на початок кожного навчального року та враховує:

- пропозиції гаранта освітньої програми та / або викладачів навчальної дисципліни;

- пропозиції здобувачів вищої освіти, подані гаранту освітньої програми, викладачу та ін.;

- рівень сформованості програмних компетентностей та результатів навчання з навчальної дисципліни у здобувачів вищої освіти;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру та / або інших ресурсних умов реалізації силабусу;
- результати опитування думки здобувачів вищої освіти щодо якості викладання навчальної дисципліни.

3.3. Відповідальність за своєчасність розробки силабусу покладається на науково-педагогічного працівника, якому доручено в навчальному році викладати навчальну дисципліну, та на завідувача відповідної кафедри.

3.4. Силабус зберігається на кафедрі та оприлюднюється на офіційній сторінці відповідної освітньої програми, а також на порталі дистанційного навчання Moodle.

3.5. Завдання з підготовки силабусу включається в план роботи кафедри й індивідуальний план роботи викладача та її обліку.

3.6. Складові силабусу повинні відповідати сучасному рівню розвитку освіти і науки; передбачати логічно-послідовний виклад змісту навчальної дисципліни, використання сучасних методів і технічних засобів навчання, що дозволяють здобувачам вищої освіти набути відповідних компетентностей та досягнути результатів навчання.

3.7. Розробник силабусу має право на його розширення та доповнення.

Титульна сторінка силабусу навчальної дисципліни

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра _____

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова, вибіркова фахова, факультетська вибіркова, міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

(назва навчальної дисципліни)

Розробник (ки):

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Полтава 20__ р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	_____
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	_____ (обов'язкова, вибіркова фахова, факультетська вибіркова, міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)
Назва структурного підрозділу	Кафедра _____
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> прізвище ім'я, науковий ступінь, вчене звання <i>Контакти:</i> ауд. (навчальний корпус №__) e-mail, телефон, посилання на сторінку викладача
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень <i>або</i> Другий (магістерський) рівень <i>або</i> Третій (освітньо-науковий) рівень
Спеціальність Освітня програма	Вказується (-ються) спеціальність (-ності), <i>освітня (-ні) програма (-ми)</i> для яких передбачена (пропонується) навчальна дисципліна <i>Наприклад:</i> 211 Ветеринарна медицина <i>ОПП Ветеринарна медицина</i> <i>або</i> 071 Облік та оподаткування <i>ОПП Облік та оподаткування</i>
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Вказуються навчальні дисципліни відповідного рівня вищої освіти чи навчальні предмети загальної середньої освіти, що передують вивченню навчальної дисципліни (або дисципліни фахових вступних випробувань), з яких підготовлено силабус. <i>Наприклад:</i> Базові знання з біології, хімії

Заплановані результати навчання:***Мета вивчення навчальної дисципліни****Наприклад:*

навчити здобувачів вищої освіти встановлювати діагноз на інфекційні хвороби дрібних тварин, бджіл, птиці, розробляти ефективні схеми заходів боротьби і профілактики з цими захворюваннями.

Основні завдання навчальної дисципліни:*Наприклад:*

визначення принципів постановки діагнозу на підставі епізоотичних, клінічних і лабораторних методів дослідження інфекційних хвороб бджіл,

дрібних тварин, птиці, а також розробки і проведення лікувально-профілактичних і оздоровчих заходів.

Компетентності:

Загальні:

Фахові:

Програмні результати навчання, ПРН (результати, РН):

ПРН 1 / РН1.....

ПРН 1 / РН1....

Програма та структура навчальної дисципліни (додаток В).

Оцінювання результатів навчання (додаток Г).

Трудомісткість:

Наприклад:

Загальна кількість годин – 120 год. Кількість кредитів – 4,0. Форма семестрового контролю – екзамен.

Політика навчальної дисципліни розробляється кожним викладачем індивідуально.

Наприклад:

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці **АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ** ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про

академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (*розповсюджується лише на обов'язкові компоненти освітньої програми або їх частини*) перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Презентації, відеоролики.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1.

Допоміжні

1.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма (шифр курсу)					заочна форма (шифр курсу)				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб.	с.р.		л	п	лаб.	с.р.
Тема 1. Назва										
Тема 2. Назва										
...										
Індивідуальні завдання: або (у т. ч. індивідуальні завдання)		-	-	-			-	-	-	
Усього годин										

Форми контролю результатів навчання*

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	...	Екзамен (за наявності)	
ПРН 1 / РН1						
ПРН 2 / РН1						
...						
Разом						100

* для максимальної кількості балів

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти*					Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	...	Екзамен (за наявності)	
Тема 1. Назва						
Тема 2. Назва						
.....						
Екзамен (за наявності)						20
Разом						100

*всі форми контрольних заходів повинні містити шкалу та критерії оцінювання результатів навчання.